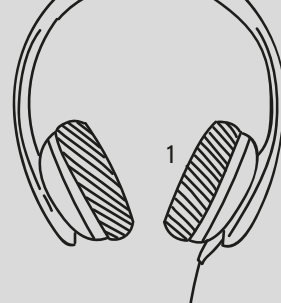

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

Anotace

Aktivita se skládá ze dvou částí. Po pořízení nahrávky rozhovoru s pamětníkem je vhodné nejprve provést s žáky reflexi a nechat jim dostatek prostoru pro vyjádření vlastních emocí a pocitů. Teprve poté je možné se s žáky zamyslet nad tím, jak rozhovor probíhal, jak ho vnímal pamětník, zda odpovědi pamětníka naplnily očekávání žáků, zda odpovědi žákům přinesly nový pohled na sledovanou událost či historický fenomén. Po této reflexi je možné zkoumat, zda nejsou v odpovědích rozpory, jak by bylo možné odpovědi ověřit a nakolik lze výpověď použít jako historický pramen.

Cílová skupina

Žáci 8. a 9. tříd ZŠ

Vzdělávací cíle

- Žák dokáže vlastními slovy popsat své pocity z nahrávání.
- Žák dokáže vlastními slovy popsat, jak si myslí, že nahrávání pocítoval pamětník.
- Žák dokáže na časové ose zařadit situaci/událost, kterou pamětník popisuje.
- Žák dokáže vlastními slovy objasnit chování pamětníka v určité situaci.
- Žák dokáže posoudit kvalitu záznamu po technické stránce.
- Žák dokáže posoudit kvalitu záznamu po věcné stránce.
- Žák porovná výpovědi pamětníka s jinými zdroji (jiný pamětník, učebnice).
- Žák dokáže případné rozpory ve výpovědi pamětníka uvést do historických souvislostí.

Kompetence

Schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, schopnost práce s digitálními technologiemi, komunikace v mateřském jazyce

Časová dotace

45–90 min. v závislosti na počtu zvolených aktivit

Pomůcky

Nahrávka rozhovoru

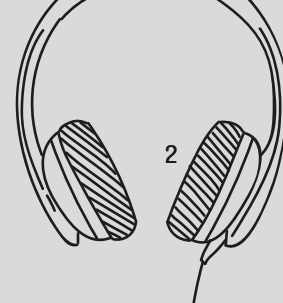
Postup

Metodická poznámka: Doporučujeme tuto reflexi zařadit na nejbližší možné setkání, dokud mají žáci zážitek čerstvě v paměti.

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

I. část: Reflexe nahrávání s pamětníkem

Tuto část aktivity věnující se reflexi nahrávání s pamětníkem je možné provést např. buď v kruhu, nebo tak, že vyzvete žáky, aby si stoupli na pomyslnou škálu v prostoru (určete ve třídě póly, kde je „nejvíce“, kde „prostředek“ a kde „nejméně“). Žákům předkládejte otázky a vyzvete je, aby si stoupli podle toho, jak to cítí. Vždy, když položíte otázku, nechte žáky reflektovat, proč si stoupli na dané místo. Pokud se někdo nechce dané aktivity účastnit – nenuťte jej. Respektujte právo nevyjádřit se. Snažte si zapamatovat odpovědi žáků.

Možné otázky

(z otázek si zvolte podle vlastního výběru, můžete i některé otázky doplnit):

- Nahrávání pro mě bylo příjemné.
- Myslím si, že nahrávání bylo pro pamětníka příjemné.
- Myslím si, že jsem se choval při nahrávání přiměřeně.
- Myslím si, že se pamětník choval při nahrávání přiměřeně.
- Myslím si, že jsem si vybral správného pamětníka.
- Myslím si, že jsem pokládal dobré otázky.
- Myslím si, že pamětník dobře odpovídal na moje otázky.
- Myslím si, že jsem nahrávání technicky dobře zvládl.
- Za pamětníkem bych chtěl/a zajít znovu.
- Myslím si, že pamětník by mě/nás rád viděl znovu.
- Z vyprávění jsem se dozvěděl/a něco skutečně nového.
- Pamětník měl opravdu zajímavou historku.
- Myslím si, že pamětník má něco, o čem nechce mluvit.
- Myslím si, že ve vyprávění pamětníka všechno sedí.
- Myslím si, že vyprávění pamětníka by se dalo zařadit do učebnice.

Doporučení

Práce s pamětníky na žáky klade jiné nároky než běžná výuka např. v přírodních vědách. Zatímco v přírodovědě si můžeme vystačit s tím, že žák získá nový poznatek a umí ho použít, v našem projektu pracujeme s lidmi a jejich prožitky, emocemi. Neměli bychom tedy kognitivní cíle (pojmy, znalosti, schopnosti řešení) nadřazovat cílům afektivním (emočním, postojoým, hodnotovým).

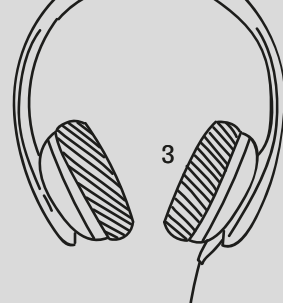
Mějme na paměti, že učení probíhá dobře jen v bezpečném prostředí. V této části projektu je proto nezbytně nutné zajistit, aby bezpečné prostředí nebylo narušeno třeba nestandardní rodinnou historií, nepříjemnou zkušeností ze setkání s pamětníkem či následnou vypjatou diskuzí ve třídě.

Nejdříve proto musíme vždy ošetřit emoční potřeby žáků. Z naší zkušenosti může být pro žáky složité, když např. mluví o nahrávce se svým příbuzným, který byl třeba aktivním vojákem wehrmachtu, agentem StB či právě umírá. Nebo když žáci zažili ze strany

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

pamětníka odmítnutí nebo urážku. Základní pravidlo je, že je nepřípustné vystavovat žáky (a také pamětníky) nezvladatelné citové zátěži. Proto dělejme vše pro to, aby ve skupině převládalo bezpečné a přátelské prostředí.

Jak na to?

- Vždy si připomeňme, že my jsme ve výhodě, protože známe důsledky, které pamětníci znát nemohli.
- Stanovme si společně s žáky pravidla pro diskuzi.
- Dávejme často prostor pro diskuzi.
- Podporujme žáky, aby se nebáli projevovat (například tím, že projev názoru nebude následován odsudkem).
- Stanovme pravidlo, že kdo nechce mluvit, nemusí.
- Pouštějme se do diskuze jen o tématech, na která si sami troufneme.

Naslouchejte žákům. Vyvarujte se rychlých reakcí a soudů. Reagujte, až pokud žák/skupina si vaši reakci vyžádá. Pokud se skupina dohodne na postupu, jak příště nahrávání zlepšit, zaznamenejte je na viditelném místě.

Co dělat, když se diskuze vymkne z rukou?

- Snažme se zachovat odstup. Třeba tím, že budeme hledat analogické situace v minulosti.
- Snažme se podpořit vcítění. Třeba tím, že necháme žáky definovat stanoviska a protistanoviska.
- Hrajme „dávlova advokáta“ – nabízejme protiargumenty k extrémnímu stanovisku.

II. část: Zasazení pamětníkova vyprávění do historických souvislostí a sestavení medailonku pamětníka

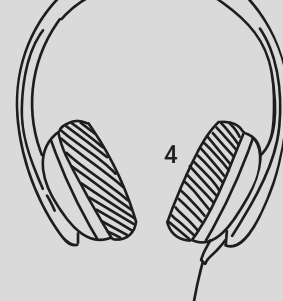
Zadejte žákům tento úkol

1. Obrátil se na vás vydavatel nově připravované publikace „1000 nejvýznamnějších Čechů 20. století“ a požádal vás, abyste připravili velmi stručné slovníkové heslo o vašem pamětníkovi. Prostor máte pouze na několik řádků + fotografii, případně erb. Text nesmí přesáhnout 500 znaků. Dohodněte se ve skupině na podobě tohoto hesla, vytvořte jej, vytiskněte a nalepte na časovou osu.
2. Vyberte hlavní událost z vyprávění pamětníka. Ověřte, zda tato událost již není popsána na Wikipedii. Pokud ano, navrhněte, jak by vyprávění pamětníka mohlo doplnit/změnit text na Wikipedii. Pokud na Wikipedii není, navrhněte podobu nového hesla. Pravidla pro psaní hesel na Wikipedii naleznete na https://cs.wikipedia.org/wiki/Nápověda:Jak_vytvořit_článek

ZHODNOCENÍ NAHRANÉHO ROZHOVORU

metodický list

Pokud máte čas, můžete týmy vyzvat, aby skupině prezentovaly zajímavé pasáže z nahrávky. Důležité je ale stanovit časový limit. Například nechte skupinu vybrat 2 minuty, které jí přišly zásadní, zajímavé, přelomové. Ty pusťte ještě jednou a následně vyzvěte skupinu, ať řekne, proč vybrala právě tuto pasáž.

Reflexe

Sedněte si s žáky v kruhu a znovu projděte témata, která se v předchozí aktivitě ukázala jako nejvíce polarizující. (Případně výstupy z doplňkové aktivity). Oceňte aktivitu každého týmu/tazatele. Pokud máte čas, můžete nechat skupiny, aby se znovu zamyslely nad těmito otázkami, a reflektovat je:

- Vybrali jsme si správného pamětníka?
- Byli jsme dobře připraveni na nahrávání?
- Ptali jsme se dobře?
- Zvolili jsme vhodné místo pro nahrávání?
- Podařilo se nám pamětníka zbavit ostychu?
- Porozuměl pamětník tomu, proč jej nahráváme?
- Ovlivnila výpověď pamětníka náš původní záměr?
Nebudeme muset záměr přeformulovat?
- Je výpověď pamětníka důvěryhodná? Proč?
- Je výpověď pamětníka historicky významná? Proč?
- Co bych příště udělal/a stejně? Co bych příště udělal/a jinak?

Inspirace

clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2151/SLOVA-VDECHUJI-DEJINAM-ZIVOT-METODA-ORALNI-HISTORIE---VYUZITI-VE-VYUCE-DEJEPISU-3-CAST.html

